

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus V. Argumentum. Legato Dotium jam instituto, an Episcopus possit
addicere conditionem, quod Personæ nominandæ frequentaverint
Doctrinam Christianam, & an possit prohibere! habentibus Jus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

ARGUMENTUM.

Legato Dotium jam instituto an Episcopus possit adjicere conditionem quod Personæ nominandæ frequentaverint Doctrinam Christianam, & an possit prohibere habentibus jus nominandi, nè nominent Personas sibi dependentes, & Familiares?

SUMMARIUM.

- 1 Ad Episcopum ex officio spectat curare, ut omnes Fidei rudimenta sciant.
- 2 Episcopus an possit imponere Legato novas conditiones; & onera, quæ non sint ei præjudicialia? & num. 5.
- 3 Episcopus Legato Dotium imponere non potest de novo conditionem; ut Personæ nominandæ frequentarint Doctrinam Christianam, & quare? vide ibi.
- 4 Papa nunquam intendit præjudicare Patronis, aut passivè vocatis ad Beneficia, & ad alia opera pia.
- 6 Episcopus hortari potest habentes jus nominandi puellas, ad Legatum Dotium, ut potius nominent puellas, quæ frequentaverint Doctrinam Christianam, quam illas, quæ talem Doctrinam non frequentaverint.
- 7 Episcopus prohibere non potest habentibus jus nominandi ad Dotes nè nominent puellas sibi dependentes, & familiares.

CASUS V.

Quidam Testator in ultimo, quo decessit elogio reliquit omnia ejus bona cuidam Congregationi Nobilium, ut eorum fructibus distribuere quolibet anno quatuor dotes favore quatuor puellarum propriæ Patriæ, quæ sint pauperes, honestæ, & bonæ famæ, reservando jus nominandi puellas ad hujusmodi Dotes, eidem Congregationi, Episcopus autem in actu visitationis in distribuendis hisce Dotibus duas voluit apponere conditiones nimirum quod Personæ nominandæ frequentaverint Doctrinam Christianam; & quod concurrentibus puellis existentibus, & quæ extiterunt in actuali, servitio illarum Personarum habentium votum in distributione dotium, hujusmodi Personæ abstinere debeant pro ea vice à

præstatione suffragii sub poena nullitatis actus. Sed cum has conditiones observare recuset præfata Congregatio in distributione dd. Dotium, hinc duo quærentur.

Primo: An Episcopus in distributione Dotium per Congregationem faciendam, possit adjicere conditionem, quod puella nominanda frequentaverint Doctrinam Christianam?

Secundo: An idem Episcopus possit prohibere Personis ejusdem Congregationis habentibus jus votandi in distributione dotium nè præstent votum, casu quo concurrant puellæ ab ipsis dependentes, aut quæ sunt, & fuerunt in eorum actuali servitio sub poena nullitatis actus.

- 1 Et prima facie respondendum videtur ad primum dubium affirmativè, quia spectat ad Episcopum ex officio curare, ut omnes Fidei rudimenta sciant, ut ea rite doceantur, ac explicentur, & ad hoc exequendum Curatos Animarum specialiter compellere unde ex officio poterat Episcopus requirere in puellis nominandis ad supradictas Dotes qualitatem frequentationis Doctrinæ Christianæ juxta Text. in cap. Ante Baptismum de consecrat. dist. 3. concil. Trident. cap. 4. sess. 24. de reform. Barbos. de offic. & potest. Episcopi alleg. 76. num. 37.

Nec adversatur quod versemur in casu Legati Dotium jam fundati, & instituti à Testatore absque requisito frequentationis Doctrinæ Christianæ, ac proinde non posse videretur Episcopus post foundationem præfati Legati jam factam, apponere hujusmodi conditionem; Quoniam distinguendum est inter novas conditiones, & pacta præjudicialia, & onerosa Ecclesiæ, & Legato pio, & inter novas conditiones, & pacta non præjudicialia, sed utilia Ecclesiæ, aut Legato pio. Licet enim prima apponi non possint à Fundatore, tamen secunda apponi valet post foundationem; adeoque cum supradicta conditio frequentationis Doctrinæ Christianæ non sit præjudicialis, imò utilis Legato Dotium, sequitur quod potuerit Episcopus illam apponere post ejusdem Legati foundationem. Roc. de curt. de furepat. verb. Pro eo q. 13. num. 29. ibi = Ego in hoc puncto credo dicendum quod si novæ conditiones, vel nova pacta sint præjudicialia Ecclesiæ Patronatæ, & illi onerosa,

sa, tunc non possint apponi post fundationem si autem sint utilia Ecclesie, vel non præjudicialia, & tunc fieri possint, quia nihil est, quod repugnet --

- 3 Verum hoc non obstante cenfeo dicendum, non posse Episcopum imponere huic legato dotium prædictam conditionem; hæc enim est præjudicialis tum habenti jus nominandi activum, tum habenti jus nominandi passivum ad has dotes. Et quidem est præjudicialis habenti jus nominandi activum; quia ejus vigore Congregatio non haberet amplius amplam, & liberam facultatem sibi tributam à Testatore nominandi quascumque Puellas de ejus Patria: Dummodo sint Pauperes, honestæ, & bonæ famæ; Sed esset adstricta nominare solum illas Puellas, quæ frequentaverint Doctrinam Christianam; Esset etiam præjudicialis habenti jus nominandi passivum, quia Puellæ illæ cæteroquin honestæ, pauperes, & integræ famæ, & capaces juxta voluntatem testatoris consequendi dotes; si non frequentaverint Doctrinam Christianam, ratione hujus conditionis arcerentur à consecutione hujusmodi legati; adeoque dicta conditio, huic legato jam instituto, adjecti, & apponi non potest ab Episcopo nè fideles retrahantur ab operibus piis; ob
- 4 quam rationem: si ipse met Summus Pontifex nunquam intendit præjudicare Patronis, aut passivè vocatis ad beneficia, aut alia opera pia ad tradita per *Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 51. num. 38. & seq. Ros. de execut. liter. Apostolic. cap. 5. n. 177. & aliàs penès Rot. in Urgellen. Beneficii, seu Canonicatus 22. Junii 1716. §. Subreptionis coram R.P.D. Herrera. Multo minus Episcopus, & alius inferior poterit præjudicare eisdem Patronis, aut passivè vocatis, & adjicere legatis jam institutis nova onera, & conditiones juxta *Bald. in l. unica §. Accedit in fin. cod. de rei ux. act. ibi -- qui non apponit alia pacta in initio, in conventionem, non potest postea illa apponere ex post -- Lambertin. de jurepat. lib. 1. par. 1. quest. 9. art. 1. num. 51.**
- 5 Non obstat, quòd sæpèdicta conditio frequentationis Doctrinæ Christianæ non sit præjudicialis, immò sit utilis Legato Dotium, & consequenter capax ut de novo apponi possit ab Episcopo; juxta auctoritatem *Rocch. de Curt. in contrarium*

relat., quæ Doctrina hujus Auctoris, quod apponi potest post fundationem Ecclesie, institutionem legati, nova onera, & conditiones, quando ista non sunt præjudicialia Ecclesie, aut legato; procedit accedente consensu Fundatoris, aut Patroni; aut his instantibus, ut legenti patet; Non verò dissentientibus Patronis.

- 6 Poterit tamen Episcopus hortari habentes jus nominandi ad Dotes, ut potius nominent Puellas illas, quæ frequentaverint Doctrinam Christianam, quam illas, quæ talem Doctrinam non frequentaverint; quæ quidem exhortatio esset uniformi Epistolæ Pastoralis Summi nostri Pontificis Clementis XI. foeliciter Regnantis die 16. Martii 1703. edita relat. per *Gennettum to. 7. sue Theologia fol. 377. & 381. vers. quarto*; Non verò illos, aut Puellas ab ipsis nominandas cogere multis, & pœnis ad audiendam Doctrinam, ut docet *Bullar. min. in Concil. cap. 4. sess. 24. de reform. in observat. verb. teneri.*

- 7 Quoad secundum dubium existimo non posse Episcopum prohibere personis ejusdem Congregationis habentibus jus votandi in distributione dotium, nè præstent votum, casu quo concurrant Puellæ ab ipsis dependentes, aut quæ sunt, & fuerunt in earum actuali servitio, sub pœna nullitatis actus. Etenim Episcopus non potest privare aliquem proprio jure ei competente ex dispositione Testatoris, nisi concurrente justa, & rationabili causa; Nec familiaritas, & dependentia Puellarum ab ipsis potest esse rationabilis causa privandi dictas personas exercitio juris votandi pro ea vice, ex eo, quòd hujusmodi familiaritas, & dependentia possit esse causa suspicionis fraudis, & murmurationis. Nam licet filius sit familiaris, & dependens à Patre, tamen Pater potest votare pro filio juxta *Text. in l. item eorum ff. quod cujusque Universitatis nomine*; Ita licet Puellæ concurrentes sint familiares, & dependentes à Patronis dictæ Congregationis non video, qua causa istæ non possint votare pro illis. Ratio autem est; quia nè præsumatur delictum, potius præsumitur elector habere præ oculis jus; & interesse publicum, quam privatum sanguinis, & amicitie, ut expressè docet *Matta post Cocchier. de caus. Concissor. sect. 2. 2. num. 67. Rot. in Giennen. juris*

*juris votandi 9. Febr. 1705. S. Et hinc cor.
Eño Scotto.*

ARGUMENTUM.

Pactum appositum in limine fundationis, quòd Cappellania remaneat semper vacans, usquequo habilis ex descendantibus adveniret ad illam obtinendam, & in tali casu interim bona assignata in dotem eidem Cappellanix possiderentur à Patrono, approbatum ab Ordinario cum clausula -- *Quæ tamen à dispositione SS. Canonum discreparent, approbare non intendit* -- non sustinetur.

SUMMARIUM.

- 1 *Pactum appositum in limine fundationis, quòd Cappellania remaneat semper vacans, usquequo habilis ex descendantibus adveniret ad illam obtinendam, & in tali casu interim bona in dotem assignata possiderentur à Patrono, non sustinetur.*
- 2 *Pactum contrarium juri approbatum ab Episcopo cum clausula -- Dummodo non fit juri contrarium -- non dicitur approbatum, sed expressè rejectum.*
- 3 *Ordinarius tempore non habili cogi non potest ad approbandas conditiones in limine fundationis.*
- 4 *Suspensio provisionis Beneficii longæva est contra naturam illius, ut sit perpetuum, quidquid sit de aliqua suspensione parvi temporis.*
- 5 *Pactum, quod Patronus recipiat fructus Beneficii, permessa diuturna vacatione non potest approbari ab Episcopo, sed requiritur approbatio Papæ.*

CASUS VI.

Titius demandavit suis hæredibus fundationem, & dotationem unius Cappellæ auctoritate Ordinarii erigendæ in titulum perpetui Beneficii Ecclesiastici cum reservatione juris patronatus tam activi, quàm passivi favore descendantium, demandans ulterius Patronis pro tempore, ut semper tenerentur præsentare Or-

dinario in Rectorem unum ex dd. descendantibus, si existeret, qui esset habilis, seu dispositus ad Clericatum, etiam minor 14. annis, hoc insuper addito -- *quòd non existente aliquo ex dd. descendantibus habili, seu disposito ad Clericatum, tunc dicta Cappellania remaneret semper vacans, nullo facto loco devolutioni, usquequo habilis ex eis adveniret ad illam obtinendam. Et in tali casu interim bona in dotem assignata eidem Cappellanix possiderentur ab eisdem Patronis, etiamsi per plures annos vacatura esset. Dummodo tamen fideliter satisfecerit oneribus sæpè dictæ Cappellanix, & reliquum ex fructibus spectet, & approprietur eisdem Patronis prorata singulis, perindè ac si vocati essent per viam fideicommissi* -- Post fundatam præmissis modo dictam Cappellaniam, Ordinarius in decreto approbationis juris patronatus, & conditionum à fundatore adjectarum hanc clausulam addidit -- *quæ tamen a dispositione Sacrorum Canonum discreparent, approbare non intendit.*

Per obitum ultimi Cappellani factus est casus à Fundatore provifus, dum unus ex compatronis unicum habet filium in ætate triennali, & sic insufficiente ad obtinendum Clericatum. Unde insurrexit difficultas, an debeat fieri locus vacationi, & perceptioni fructuum Cappellanix per Patronos juxta pactum à Testatore impositum, ac proinde quæritur, an sit suspendenda provisio dicti Beneficii, seu Cappellanix, donec infans vocatus à Testatore perveniat ad legitimam ætatem, concessa interim administratione bonorum, & perceptione fructuum ad formam præfatæ dispositionis.

- 1 *Studens apud R.P.D. meum Petra in una Florentina juris patronatus, ubi similis casus agitabatur, respondendum sentiebam negativè, quia pactum prædictum est contra jus, tum quia importat vacationem Beneficii per longum tempus, tum etiam quia Laici Patroni obtinerent fructus spirituales Beneficii, sibi appropriantes, quod reliquum erit, celebratis Missis, quòd neutiquam à Sacris Canonibus est permiffum, Concilio Tridentino præsertim contrarium disponente sess. 22. cap. 11. de reform. Card. de Luca de jurepat. disc. 20. n. 12., & disc. 93. n. 2., Et Ordinarius*
- 2 *in limine fundationis expressè cavit non inten-*